

HISTORIENS MÆND OG KVINDER I GRØNLANDS TJENESTE

H. J. RINK

26. august 1819—15. december 1893

Da den unge soraner Hinrich Johannes Rink i 1838 drog tilbage til sin fødeby København for at begynde sit kemisk-fysiske fagstudium ved Polyteknisk læreanstalt, havde hans drømme om fremtiden vel næppe drejet sig om Grønland og grønlænderne. Som det så tit går med menneskeskæbner, blev det også for Rink et spil af tilfældigheder, der bragte ham ind i den bane, hvor han skulle yde det enestående og ypperste.

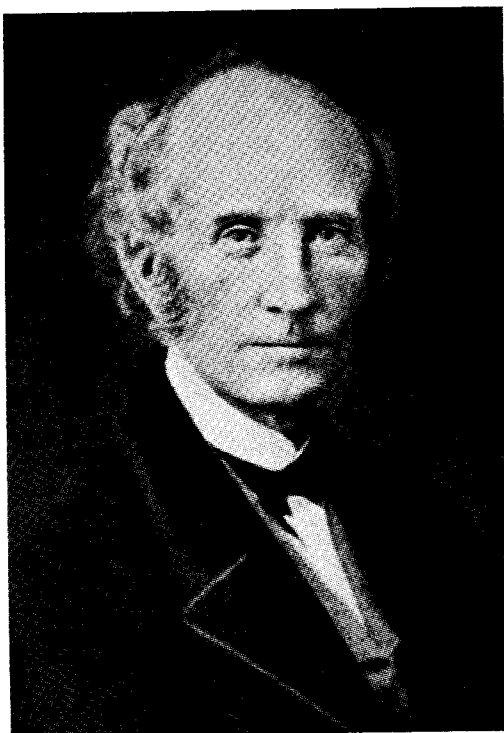
Videnskabelig anlagt var den unge kemiker, fik Københavns universitets guldmedalje 1843 og blev året efter dr. phil. ved Kiels universitet. Der var mange muligheder for ham. Som geolog kom han med på korvetten „Galathea“s togt; men han tålte ikke klimaet og erhvervede sig en sygdom, som han bar mén af resten af livet. Dog ud i verden måtte han. 1848—51 tog han til Upernavik og Umanak for at studere grafitforekomsterne, men det blev isen, der fangede hans interesse. 1853 udgav han de studier, der gjorde ham til „the classical Rink“ — studierne over isens bevægelser, der blev grundlæggende for al istidsforskning.

En fremtid lå for ham på den geologiske videnskabs mark. Men det blev slet ikke der, Rink kom til at betyde mest. Ser man på billeder af Rink, gribes man af hans milde drag. Ansigtet bærer vel præg af en vis smerte, men glansen i øjnene røber sindets humane tonelag. Som Hans Egede i 1720'erne blev grebet af en uovervindelig trang til at hjælpe de grønlændere, han traf der, hvor han håbede at finde nordboerne, således blev Rink grebet af den humane opgave, han så ligge foran sig i Grønland.

Folkestyret var skabt i Danmark. Styret af Grønland blev taget op til revision. En kommission blev nedsat, og Rink blev medlem deraf. Liberalismen, frihedens og frihandelsens idealister, tålte ikke gerne enevældens arv af monopoler, ej heller det grønlandske monopol fra 1740. Trods sine liberale anskuelser fastholdt Rink — og dermed kommissionen — monopollet, udelukkende som en beskyttelse for grønlændernes udvikling.

Rink havde brugt sin tid og sine sanser godt i de tre år, han var i det nordlige Vestgrønland. For det lykkedes ham at skrive den skildring af Grønland, som man dengang savnede så stærkt. 1. del udkom 1852, 2. del 1857, en uvurderlig kilde til viden om tilstandene i Grønland midt i 1800-tallet.

Og med kommissionsarbejdet gik Rink for alvor ind i sin gerning for grønlanderne, 1853 kolonibestyrer i Julianehåb, 1855-57 konstitueret inspektør for Sydgrønland i Godthåb, 1858 fastansat; 1868 rejste han hjem på grund af sit svage helbred, men blev 1871 på opfordring direktør for Den kgl. grønlandske Handel og Administration. I denne periode blev han den højtbeundrede Rink for grønlanderne. Ved 1855 var der overalt stilstand i Grønland. Rink så, at grønlanderne ganske manglede selvagtelse. Det gjaldt om at finde et middel til at løfte grønlanderne ud af den fornedrende situation. Det blev den ejendommelige personlighed, seminarielærer Samuel Kleinschmidt, der undfangede idéen, Rink, der velsagtens gav den form. Et begrænset, lokalt selvstyre skulle kunne genskabe selvagtelsen gennem fornemmelsen af ansvar — en pædagogisk rigtig tanke.

H. J. Rink

Ud af denne idé voksede så forstanderskabsinstitutionen 1862 og 1863. Den sociale forsg kom derved ind i en rolig gænge ved grønlandernes medvirken. Rink håbede at se dem modne i politisk henseende. Men deres sprog var en hemsko. Den måtte fjernes. Rink så midlet hertil i udgivelsen af et blad, hvori alle problemer kunne drøftes på grønlandsk, og sproget således udvikles i debatten. På Rinks eget lille trykkeri blev fra 1861 Atuagagdliutit (Læsning) udsendt gratis. Fuldt i Hans Egedes ånd tog han grønlanderne med i arbejdet, og lod efterhånden dem selv ganske lede redaktion og trykning.

Da han blev direktør, så han også samarbejdet mellem grønlandere og danske som den eneste rigtige vej frem, og søgte derfor at uddanne unge grønlandere i Danmark, for at nye erhverv kunne skabes for grønlanderne i Grønland. Derfor oprettede han grønlanderhjemmet i København, og på det blev han fældet. Konservative elementer i administrationen så skævt til hans uortodokse ledelse af Grønland, og Rink så sig efter en heftig og lidet værdig strid nødsaget til at gå af 1882.

Når mennesket ser og føler i alt og overalt, at man kun vil det godt, og at man lever og virker for menneskets skyld, så gror hengivenheden op ganske af sig selv. Sådan var Rink overfor grønlanderne, og deres hengivenhed voksede naturligt frem og lever endnu.

Finn Gad